

COACHING ANTILLIAANSE TIENERMOEDERS SUCCESVOL

Vaders krijgen te weinig aandacht

Antilliaanse meisjes kennen het hoogste aantal tienerzwangerschappen in Nederland. Deze leefstijl is niet zonder risico's. Toch is het niet alleen kommer en kwel. Veel tienermoeders zijn blij met hun kind(eren) en willen graag iets van hun leven maken. Intensieve begeleiding door coaches blijkt succesvol. Voor de vaders is er echter nauwelijks ondersteuning.

ÇILAY ÖZDEMİR

Hoewel ook onder Antilliaanse meisjes het aantal tienerzwangerschappen daalt, hebben ze nog steeds een veel grotere kans om moeder te worden dan autochtone tieners. Terwijl van autochtone meisjes 4 van de 1000 op jonge leeftijd zwanger

raakt, is dat bij Antillianen ongeveer 29 op de 1000 (StatLine, Centraal Bureau voor de Statistiek, 2010). De meeste tieners worden niet graag zwanger, ook Antilliaanse niet. Waarom relatief zo veel Antilliaanse meisjes dan toch in deze situatie raken, is niet eenduidig te beantwoorden. Er

▲ Antilliaanse tienermeisjes hebben negen keer zoveel kans om moeder te worden als autochtone tieners.

zijn meerdere factoren die elk op zichzelf en in combinatie het verschijnsel in stand houden. ►

K. SCOTT EN HAAR VIER JARIGE ZOONTJE

‘Op mijn zeventiende kreeg ik mijn zoontje. De zwangerschap was niet gepland. Ik had geen stabiele relatie en op mijn vriend kon ik niet vertrouwen. Hoewel ik de pil gebruikte, raakte ik toch zwanger. Het zou kunnen dat ik het niet regelmatig innam. Nu doe ik het heel veilig, met pil én condoom. Dat raad ik iedereen aan. Mijn zwangerschap kwam op een heel slecht moment. Mijn moeder zou teruggaan naar de Antillen, mijn relatie was uit. Kortom: een drama. Toen ik advies ging inwinnen, hoorde ik dat ik mogelijk niet de voogd van mijn kind zou zijn omdat ik minderjarig was. Ik zou in een moedertehuis worden ondergebracht. Daarom verhuisde ik drie weken na de bevalling naar de Antillen om daar tot mijn achttiende te blijven. De vader kwam me in het ziekenhuis opzoeken en wilde dat het kind zijn achternaam kreeg, maar dat heb ik geweigerd. Ik had de hele zwangerschap niks aan hem gehad. Hij wilde wel betrokken zijn, maar alleen op zijn voorwaarden. Komen en gaan wanneer het hem uitkwam.

Toen ik met hem wilde afspreken dat hij zijn zoon om het weekend zou zien, vond hij dat absurd. Eenmaal terug uit de Antillen, had ik geen onderdak en leed een soort zwervend bestaan. Twee weken bij de ouders van mijn ex-vriend, daarna bij een vriendin, bij een collega van mijn moeder, de noodopvang van het Leger des Heils en ga zo maar door. Het was een zware tijd maar gelukkig heb ik nu een eigen huis. Bij Stichting Mytikas heb ik geleerd over samenwerken en voor jezelf opkomen. Op dit moment help ik zelfs andere jon-

geren. Mijn droom is om mijn eigen sportschool te hebben en ik volg nu een opleiding tot fitnessinstructeur. Ik heb mezelf beloofd dat ik geen kinderen neem tot ik alles echt op een rijtje heb staan.’

FOTO: GOEDELE MONNENS

► Naast voor de hand liggende factoren als ineffectief anticonceptiegebruik, gebrek aan kennis over seksualiteit en lage scholingsgraad, speelt de traditionele houding ten opzichte van het moederschap een grote rol. In de Antilliaanse samenleving is moederschap een bron van status en een belangrijk onderdeel van de vrouwelijke identiteit. Als moeder, hoe jong ook, word je voor vol aangezien. Moeders hebben een hoge status en verdienen respect. Vooral voor degenen met

Integendeel zelfs. Het is iets waarover niet of nauwelijks wordt gesproken.

PERSOONLIJKE COACH

Hoewel het vroege moederschap Antilliaanse meisjes zeker niet alleen windeieren oplevert, gaat het toch gepaard met enkele aspecten die hun verdere ontwikkeling en levensloop kunnen belemmeren. Imro Blom is directeur van Mytikas, een organisatie in Den Haag die meerdere projecten uitvoert binnen deze doelgroep. Hij ver-

ject *Grandi i Chicki*. Door middel van verschillende werkvormen zoals toneelspel en het geven van egopresentaties leren de moeders op zichzelf te reflecteren. Daarnaast krijgt iedere deelnemster een persoonlijke coach toegewezen die helpt bij het vinden van richting en doel in het leven. Uit een eerste evaluatie blijkt dat de tienermoeders niet alleen bewuster in de maatschappij gaan staan, maar zich ook beter in staat voelen om voor hun kind(eren) te zorgen.

In Rotterdam is er voor eenoudergezinnen waarin de problemen zich opstapelen het programma Intensieve Begeleiding Afro-Caraïbische Gezinnen (IBAG), aangeboden door de jeugdzorginstelling FlexusJeugdplein. Uit analyse van de deelnemers blijkt dat alle moeders als tiener zwanger zijn geraakt. Het zijn gezinnen die door de reguliere hulpverlening niet meer zijn te helpen. Binnen IBAG wordt een gezinscoach ingezet die ze intensief begeleidt. ‘Puinruimen is de eerste stap’, legt gezinscoach Gerda Gietel uit. ‘De situatie is vaak zo ernstig dat er geen ruimte is voor verbetering zolang er nog puin ligt.’ Gietel is al zes jaar coach voor dit project en vindt het een

Tienermoeders hebben in de eerste plaats praktische hulp nodig zoals het vinden van woonruimte

weinig toekomstperspectief kan moederschap een alternatief bieden voor een maatschappelijke carrière. Bovendien geven kinderen het leven zin. Een verrijking ten opzichte van het veelal marginale en doelloze bestaan dat men eerder leidde.

Daarnaast is seksualiteit op de Antillen van oudsher nauw verwoven met het dagelijks leven. Dit feit heeft natuurlijk ook zijn weerklank op de Antilliaanse gemeenschap in Nederland. De Antilliaanse jeugd is over het algemeen vroeg seksueel actief. Dit betekent echter geenszins dat seks thuis openlijk wordt aangekaart of dat er sprake is van gerichte voorlichting.

telt: ‘Antilliaanse tienermoeders hebben vaak veel en diverse problemen op het gebied van huisvesting, financiën, werk, opleiding én relationele problemen. Vooral met de toekomstige vader. Zij hebben in de eerste plaats praktische hulp nodig. Het vinden van woonruimte, leren omgaan met geld. Daarnaast is misschien wel het belangrijkste dat ze zelfvertrouwen krijgen en hun lot in eigen hand nemen.’ Dat is precies wat Mytikas beoogt met het pro-

De rol van Antilliaanse (tiener)vaders en hoe ze meer bij de opvoeding te betrekken, verdient verdere studie

Belangrijk is dat tienermoeders zelfvertrouwen krijgen en hun lot in eigen hand nemen

meerwaarde dat ze zelf Antilliaans is. 'Daardoor kan ik sneller overzien hoe de verhoudingen binnen een gezin liggen, welke interventies mogelijk zijn en hoe je dat moet aanpakken. Bij de meeste gezinnen is het heel goed mogelijk om de zaak weer op de rails te krijgen. Schuldsanering is daarbij meestal het moeilijkste en meest tijdrovende aspect.'

VADERS ONDERBELICHT

Zowel bij Stichting Mytikas als bij IBAG heerst tevredenheid over het werken met individuele coaches. Het is een effectieve methode gebleken voor het begeleiden van Antilliaanse tienermoeders. Wat men echter unaniem als onvoldoende beoordeelt, is de aandacht voor vaders. Het aantal projecten dat zich richt op Antilliaanse tienervaders en instrumenten aanreikt

om hun vaderrol beter te vervullen, is op één hand te tellen.

Een onlangs uitgevoerd onderzoek van de Rutgers Nisso Groep bevestigt deze conclusie. Jonge vaders hebben behoefte aan concrete, tastbare hulp, zoals huisvesting en steun bij het vinden van werk en inkomen, aldus het onderzoek (Rutgers Nisso Groep, *Jonge Vaders – Een kwalitatief onderzoek naar de achtergrond en rol van jongens bij ongeplande zwangerschappen*, 2010). Over het algemeen reageren de ondervraagde (Surinaamse en Antilliaanse) vaders positief op de zwangerschap van hun vriendin. Erger dan jong vader worden is wat hen betreft helemaal geen

vader worden. Imro Blom wijst erop dat Antilliaanse mannen te maken hebben met een negatief imago. Het zouden seksueel overactieve mannen zijn die hun verantwoordelijkheid onvoldoende nemen. Maar uit gesprekken met Antilliaanse (tiener)vaders, aldus Blom, blijkt dat ze wel degelijk een grotere rol willen spelen in de opvoeding. Het is volgens de vaders juist de opstelling van de moeders die dit bemoeilijkt. Hoe het ook zij, de rol van Antilliaanse (tiener)vaders en hoe ze meer bij de opvoeding te betrekken, verdient verdere studie. Niet in de laatste plaats ten behoeve van de kinderen zelf. Imro Blom weet uit ervaring: 'Alle kinderen gaan uiteindelijk altijd op zoek naar hun vader.'

Çilay Özdemir is freelance journalist.

Schuldsanering is meestal het moeilijkste en meest tijdrovende aspect

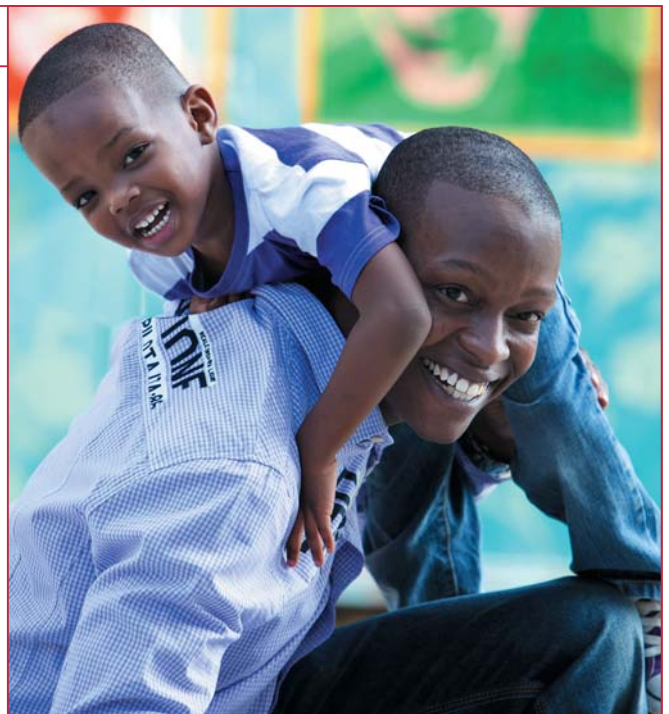
J. NOVENTA MET ZIJN ZOON

'Ik doe dit interview omdat er negen van de tien keer wordt geschreeuwd dat tienervaders er makkelijk vandoor gaan en geen verantwoordelijkheid nemen. Nou, ik heb mijn verantwoordelijkheid wél genomen. Op mijn werk ken ik jongens die precies hetzelfde hebben meegemaakt. Ook jong vader. En weet je wat het is? Het is vaak de moeder die lastig doet. Sommigen gaan dreigen, worden jaloers en gebruiken van alles om het ons onmogelijk te maken fulltime vader te zijn.

Mijn ex-vriendin werd zwanger toen we net uit elkaar waren. In het begin was het een klap voor mij. Was ik wel de vader? Ik heb toen alles gedaan wat nodig was, inclusief een DNA-test. Die bevestigde inderdaad dat ik de vader was. Ik ben acuut gestopt met school en fulltime aan het werk gegaan zodat mijn kind niets tekort zou komen. Mijn ex-vriendin was 17 en woonde bij haar moeder. Toen ik haar voorstelde om samen te gaan wonen, wilde haar moeder dat liever niet. Haar dochter moest kiezen tussen haar en mij. Zij heeft voor haar moeder gekozen. Terwijl ik vader wilde zijn en ik kon het ook. Jaren had ik voor mijn zusje en broertjes gezorgd, ik wist hoe het moest. Maar de moeder wilde er niets van weten.

Mijn dochter (niet afgebeeld op foto: red.) heeft de achternaam van haar moeder en ik kom in de officiële documenten als vader niet voor. Dat kan blijkbaar in Nederland. Toen ik hoorde dat ik vader zou worden, was ik boos en blij tegelijkertijd. Boos omdat het naar mijn weten niet kon – we vreeën altijd veilig – en blij omdat ik papa werd. Ik heb de moeder een tijdje financieel ondersteund maar toen ze moeilijk deed met bezoeksregelingen en allerlei voorwaarden stelde, heb ik besloten de stekker eruit te trekken. De eerste tijd bepaalde zij hoe en wanneer ik mijn dochter mocht zien. De laatste zes jaar heb ik mijn dochter gemiddeld een keer per jaar gezien.

Ik heb niet zo'n hoge pet op van de hulpverlening. Als ik die instanties zag communiceren met jonge meiden dacht ik weleens: weten

jullie wel voor wie jullie hier zitten. Jullie geven die dames geen keuzes maar dwingen ze te doen wat jullie willen. Als je Antilliaanse tienermoeders en vaders echt wilt helpen, moet je ze opties geven in plaats van beperkingen. Antillianen hebben vaak het gevoel dat ze niet als gelijkwaardige gesprekspartner worden gezien. Ik heb het voordeel dat mijn Nederlands erg goed is en dat ik tijdens telefoongesprekken 'normaal' klink. Daarom lijkt het of ik Nederlander ben. Op het moment dat ze me zien, denken ze meestal dat ik een ander persoon ben en niet degene die ze eerder door de telefoon spraken. Totdat ik me voorstel natuurlijk.'